

कक्षीवान् दैर्घतमस औशिजः । स्वनयस्य दानस्तुतिः । त्रिष्टुप्, ४-५ जगती ।

प्रा॒ता रत्नं प्रा॒तरि॒त्वा द॒धाति॒ तं चि॒कित्वा॒न्प्रति॒गृह्णा॒ नि ध॒त्ते ।

तेन॑ प्र॒जां वर्ध॑य॒मान॒ आयू॒ रा॒यस्पोषे॑ण स॒चते॒ सु॒वीरः॑ ॥ १.१२५.०१

प्रातः- प्रभाते । रत्नम्- रमणीयां सम्पदम् । दधाति- दाता प्रददाति । प्रभातवेळा दानार्हा । तम्- तां सम्पदम् । प्रातरित्वा- प्रभात एव । चिकित्वान्- विद्वान् । प्रतिगृह्य- स्वीकृत्य । नि धत्ते । तेन- तेन रत्नेन । प्रजाम्- स्वसन्ततिम् । जनसामान्यं वा । वर्धमानः- पोषयन् । आयुः- स्वजीवनं च पोषयन् । रायस्पोषेण- दानयोग्यधनपोषेण । सुवीरः- सुसमर्थः । सचते- सङ्गच्छते । अथवा । प्राता रत्नमिन्द्रोऽस्मै ददाति । स विद्वानिन्द्रात् प्राप्तं प्रतिगृह्य निधत्ते । तेन क्षेमं विन्दत इति भावः ॥१॥

सु॒गुर॑स॒त्सुहि॒रण्यः॑ स्व॒श्वो बृ॒हद॑स्मै वय॒ इन्द्रो॑ द॒धाति॒ ।

यस्त्वा॒यन्तं॑ वसु॒ना प्रा॒तरि॒त्वो मु॒क्षीज॑ये॒व पदि॑मु॒त्सि॒नाति॑ ॥ १.१२५.०२

प्रातरित्वा- प्रातरेव । यः । आयन्तम्- स्वं प्रत्यायान्तम् । मुक्षीजयेव- मोक्षजभावना यथा । पदिम्- चित्तवृत्तिगतिम् । उत्सिनाति- उद्धृणाति । तथा । वसुना- संपदा । पदिम्- अस्य पादगतिमन्यत्र याचनार्थं गमनात् । उत्सिनाति- उद्धृणाति निवर्तयते । अस्मै- तस्मै । सुगुः- शोभनरश्मियुक्तः । सुहिरण्यः- शोभनहितरमणीयतत्त्वयुक्तः । स्वश्वः- शोभनप्राणः । इन्द्रः- परमेश्वरः वशीकरणदेवता । बृहत्- महत् । वयम्- धनम् । दधाति- प्रयच्छति ॥२॥

आ॒र्य॒मद्य॑ सु॒कृतं॑ प्रा॒तरि॒च्छन्नि॒ष्टेः पु॒त्रं वसु॑म॒ता रथे॑न ।

अंशोः सुतं पायय मत्सरस्य क्षयद्वीरं वर्धय सूनृताभिः ॥ १.१२५.०३

अद्य- अस्मिन् दिने । प्रातः- प्रभाते । वसुमता रथेन- सोमयुक्तेन वाहनेन ।
रससंपन्नगत्येत्याध्यात्मिके । सुकृतम्- शोभनकर्म । इच्छन्- कामयमानः । इष्टेः- दानस्य
सङ्गतिकरणस्य देवपूजायाः । पुत्रम्- वत्सवत् स्थितमुपासकम् । आयम्- आगतोस्मि । मत्सरस्य
अंशोः सुतम्- तृप्तिकरं निष्पादितरसम् । पायय- तं दातारं पाययानुभावय । सूनृताभिः-
प्रियहितवाणीभिः । क्षयद्वीरम्- स्वसदने धीरैरध्यात्मसाधनसमर्थैर्युक्तम् । वर्धय ॥३॥

उप क्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च यक्ष्यमाणं च धेनवः ।

पृणन्तं च पपुरि च श्रवस्यवो घृतस्य धारा उप यन्ति विश्वतः ॥ १.१२५.०४

ईजानं च- दानमुपासनं सङ्गतिकरणमनुष्ठितवन्तं च । यक्ष्यमाणं च- दानायोपासनाय सङ्गतिकरणाय
सङ्कल्पितवन्तम् । पृणन्तं च- प्रीणयन्तम् । पपुरि च- प्रीणनशीलं च । मयोभुवः- आनन्दभूताः ।
सिन्धवः- स्यन्दनशीलाः । धेनवः- चिद्रश्मयः । उप क्षरन्ति- प्रवहन्ति । विश्वतः- सर्वतः ।
श्रवस्यवः- चिदाकाशस्थमन्त्रश्रवणोपलक्षितानुभूतिकामाः । घृतस्य धाराः-
पूतनवनीतोपलक्षितपूतचित्तधाराः । उप यन्ति- उपगच्छन्ति ॥४॥

नाकस्य पृष्ठे अधि तिष्ठति श्रितो यः पृणाति स ह देवेषु गच्छति ।

तस्मा आपो घृतमर्षन्ति सिन्धवस्तस्मा इयं दक्षिणा पिन्वते सदा ॥ १.१२५.०५

यः । पृणाति- सर्वान् प्रीणाति । सः । नाकस्य पृष्ठे- आनन्दम् । अधि तिष्ठति- अनुभवति । सः ।
देवेषु- द्योतनशक्तिषु । गच्छति । तस्मै । सिन्धवः- स्यन्दनशीलाः । आपः- मूलशक्तिप्रवाहाः ।

घृतम्- ज्योतिः । अर्षन्ति- प्रापयन्ति । तस्मै । पिन्वते- प्रीणयित्रे । सदा- सन्ततम् । इयम्- एषा ।
दक्षिणा- समर्था अदितिरुषा वा भवति ॥५॥

दक्षिणावतामिदिमानि चित्रा दक्षिणावतां दिवि सूर्यासः ।

दक्षिणावन्तो अमृतं भजन्ते दक्षिणावन्तः प्र तिरन्त आयुः ॥ १.१२५.०६

इमानि- एतानि । चित्रा- विचित्राणि धनानि । दक्षिणावताम्- दक्षिणोपलक्षितदानवताम् । इत्- एव ।
दक्षिणावताम् । दिवि- चिदाकाशे । सूर्यासः- आत्मानुभवाः । दक्षिणावन्तः । अमृतम्- अमृतत्त्वम् ।
भजन्ते- सेवन्ते । दक्षिणावन्तः । आयुः- आयुष्यम् । प्र- प्रकर्षेण । तिरन्ते- वर्धयन्ति ॥६॥

मा पृणन्तो दुरितमेन आरन्मा जारिषुः सूरयः सुव्रतासः ।

अन्यस्तेषां परिधिरस्तु कश्चिदपृणन्तमभि सं यन्तु शोकाः ॥ १.१२५.०७

दुरितम्- दुष्टम् । एनः- पापम् । पृणन्तः- सर्वान् दानेन प्रीणयन्तः । आ- समन्तात् । मा आरन्-
मा प्राप्नुवन् । सूरयः- विदुषः । सुव्रतासः- धर्मात्मानः । मा जारिषुः- मा जीर्णा भवन्तु । अन्यः
कश्चित्- इतरः अदाता । तेषाम्- दुष्टानां पापानाम् । परिधिः- धारकः । अस्तु- भवतु । अपृणन्तम्-
अदायकम् । शोकाः । अभि- अभितः । सम्- सम्यक् । यन्तु- गच्छन्तु ॥७॥